

Pionirska vloga Nemcev pri organiziranem igranju nogometa v Mariboru in mariborsko-nemški nogometni klubi

Tin Mudražija*

1.01 Izvirni znanstveni članek
UDK 796.332(497.4Maribor)

Tin Muradzija: Pionirska vloga Nemcev pri organiziranem igranju nogometa v Mariboru in mariborsko-nemški nogometni klubi. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 87=52(2016), 4, str. 21–37

Avtor se v prispevku na kratko dotakne pionirske vloge Nemcev pri organiziranem igranju nogometa na območju slovenskih dežel, saj so bili le-ti najbolj zaslužni, da se je nogomet na Slovenskem sploh začel organizirano igrati in s tem tudi razvijati. V nadaljevanju se avtor posveti predstavitvi osrednjega nogometnega kluba mariborskih Nemcev Sportvereinigung Rapid. Namen prispevka je opozoriti na v podzavesti Mariborčanov prisotno, a nikoli natančneje predstavljeno pionirsko vlogo Nemcev v razvoju nogometne igre na območju slovenskih dežel, ter spregovoriti o okoliščinah nastanka nemških nogometnih klubov v Mariboru.

Ključne besede: Maribor, nogomet, nemški klubi, SV Rapid, dr. Otto Blanke

1.01 Original Scientific Article
UDC 796.332(497.4Maribor)

Tin Muradzija: The Pioneering Role of Germans in Organized Football and German Football Clubs in Maribor. Review for History and Ethnography, Maribor 87=52(2016), 4, pp. 21–37

In his paper, the author briefly touches upon the pioneering role of Germans in playing organized football in Slovenian territory because they deserve the credit that football

* Dr. Tin Mudražija, doktor znanosti, asistent, Univerza v Mariboru, Filozofska Fakulteta, Oddelek za zgodovino, Koroška cesta 160, 2000 Maribor, tinmudrazija@yahoo.com

came to Slovenian territory and was developed there. Next, the central football club of the Maribor Germans, the Sportvereinigung Rapid, is presented. The article aims to draw attention to the pioneering role of Germans in the development of football on Slovenian territory and comment on the circumstances surrounding the establishment of German football clubs in Maribor, a phenomenon that has existed in the subconscious of the people of Maribor, however, which has not yet been presented in detail.

Key words: Maribor, football, German clubs, SV Rapid, dr. Otto Blanke

Nogomet je v primerjavi z večino evropskih in nekaterih jugoslovanskih dežel (hrvaške in srbske dežele) na Slovensko prišel razmeroma pozno. Posredovala sta nam ga na eni strani Dunaj, glavno mesto avstroogrške monarhije, kamor smo po državni ureditvi takrat spadali Slovenci, pa tudi Praga, s katero smo imeli izredno dobre kulturne zveze v vseh smereh. Dunaj se je že od začetka 20. stoletja razvijal v močno evropsko nogometno središče. V avstroogrski monarhiji ga je sicer na začetku po kakovosti klubov prekašala Budimpešta, ki je s svojimi paradnimi konji Újpest FC-jem, Ferencvárosi TC-jem in MTK-jem že od začetka spadala v evropski vrh, hitro ga je dohitevala in kmalu prekosila tudi Praga, vendar je kljub temu Dunaj zaradi svojega političnega položaja tudi v nogometu ohranil značaj središča, iz katerega se je nogomet širil v bližnja in bolj oddaljena avstrijska deželna središča in mesta.¹ Pri tem je treba opozoriti tudi na zelo pomembno značilnost (dejstvo), ki je pri obravnavanju nogometnih začetkov na Slovenskem vse prevečkrat spregledana; pionirji organiziranega igranja nogometa na območju slovenskih dežel so bili Nemci in ti so najbolj zaslužni, da se je nogomet na Slovenskem sploh začel organizirano igrati in s tem tudi razvijati.

PRVA PISNO ZABELEŽENA NOGOMETNA TEKMA NA OBMOČJU SLOVENSКИH DEŽEL

Prvi pisno zabeležen podatek o odigrani nogometni tekmi tako zasledimo v časniku mariborskih Nemcev, *Marburger Zeitung*, ki je poročal, da je 29. junija 1898 Marburger Turnverein (Mariborsko telovadno društvo) na čelu s predsednikom Ferdinandom Kusterjem priredilo osmi po vrsti južnoavstrijski okrožni telovadni dan (*Achtes südösterreichisches Gauturnfest*), na katerem so gledalcem prvič hoteli predstaviti nekatere nove športne panoge,

¹ Drago Stepišnik, *50 let ustanovitve vodstvene nogometne organizacije na Slovenskem*, Nogometna zveza Slovenije (Ljubljana, 1970), str. 11 (v nadaljevanju: Stepišnik, *50 let ustanovitve vodstvene nogometne organizacije na Slovenskem*).

med katerimi je bil tudi grški peterboj.² Enega izmed osrednjih dogodkov prireditve so gledalci videli v obliki nogometne tekme, ki je bila verjetno ena izmed prvih v Mariboru in na območju slovenskih dežel, vsekakor pa prva uradno zabeležena. Na tej tekmi sta se po poročanju *Marburger Zeitung* na tezenskem vojaškem vadbišču pomerili dve moštvi iz t. i. »Nemškega telovadnega društva obeh visokih šol iz Gradca« (*Deutscher Turnverein beider Hochschulen Graz*), ki so ju sestavljali študenti graške univerze (*Universität Graz*) in graške tehnične univerze (*Technische Universität Graz*). Namen prireditve je bil predvsem seznaniti Mariborčane z novimi športnimi panogami, ki so bile v drugih delih monarhije že izjemno priljubljene. Zanimanje Mariborčanov za nogometno tekmo je bilo po poročanju časnika izjemno. Pred prireditvijo je časnik v obširnem članku mariborsko javnost seznanil tudi z osnovnimi nogometnimi pravili, saj so želeli igro čim bolj približati vsem lokalnim športnim navdušencem. Nogometna pravila so bila precej podobna današnjim, razlike so bile le v tem, da je igra trajala osemdeset minut, igrišče pa je lahko merilo v dolžino od 100 do 180 metrov, v širino pa od 60 do 80 metrov. Višina gola je bila 2,50 metra, razdalja od ene vratnice do druge pa približno enajst korakov³.

O prireditvi je obširno poročal tudi takratni osrednji graški časnik *Grazer Volksblatt*, ki je med drugim pohvalil dobro organizacijo Marburger Turnvereina in poudaril, da je na prireditvi prisostvovala celotna tedanja mariborska politična smetana na čelu z županom Aleksandrom Nagyjem. Zaradi obilnega naliva v popoldanskih urah so bili tisti dan odpovedani vsi športni dogodki razen nogometne tekme, kar je jasen znak, da so organizatorji želeli Mariborčane na vsak način seznaniti z nogometno igro. O rezultatu tekme žal nista poročala ne mariborski in ne graški časnik.⁴

NEMŠKI NOGOMETNI KLUBI V MARIBORU

Podobno kot v Ljubljani in Celju so tudi v Mariboru že na prelomu stoletja začeli nastajati prvi nemški »divji« nogometni klubi. Otroci so nogomet večinoma igrali z žogo, narejeno iz cunj (t. i. *Fetzenball*), večina pa jih tako rekoč ni poznala nogometnih pravil. Vlogo prvih nogometnih trenerjev so opravljali različni nemški popotniki, ki jih je pot vodila skozi Maribor, in so poleg mariborskih nemških trgovcev in obrtnikov mladino postopoma seznanjali z

² »Ein Turnerfest«, *Marburger Zeitung*, št. 52, 29. 6. 1898, str. 1.

³ »Ein Turnerfest«, *Marburger Zeitung*, št. 52, 29. 6. 1898, str. 4.

⁴ »Ein Gauturnfest«, *Marburger Zeitung*, št. 53, 3. 7. 1898, str. 5; »Achtes südösterreichisches Gauturnfest«, *Grazer Volksblatt*, št. 180, 1. 7. 1898, str. 5–6.

osnovami nogometne igre. Pomembno vlogo so odigrali tudi številni nemški vojaki, ki so bili na začetku prejšnjega stoletja nastanjeni v mestu ob Dravi in so v prostem času igrali nogomet ter svoje nogometno znanje prenašali na lokalno mladino. Kmalu je bilo navdušenje mariborskih Nemcev ob poslušanju zgodb o uspehih graških, dunajskih, celovških in celjskih nogometnih klubov tako veliko, da so se tudi sami odločili ustanoviti nogometni klub. To se je zgodilo leta 1908 z ustanovitvijo kluba z imenom Marburger Sportvereinigung. Poleg dr. Tauferja in odvetnika dr. Karla Tschebulla je imel osrednjo vlogo pri ustanovitvi mariborski pekovski mojster Demeter Duma, ki mu je v zelo kratkem času uspelo klub postaviti na trdne temelje. V prvem mariborskem nogometnem klubu je bil že od začetka aktiven tudi dr. Walter Thalmann, ob njem pa še nogometni zanesenjaki Brodnig, Groß, Primus, Notes, Kramer, Pichler, Roßbaud, Schetina in brata Vukovič. Svojo prvo uradno tekmo je klub odigral proti Klagenfurter Sportverein in remiziral z 2:2, tekmi s Celovčani pa je sledila še serija tekem proti veliko bolj izkušenim graškim nogometnim moštvom, ki so jih Mariborčani drugo za drugo izgubljali. Moštvo Marburger Sportvereinigung so sestavljali izključno srednješolci, ki so jih šolske oblasti – za razliko od kolegov v Celju in Ljubljani – podpirale pri različnih športnih dejavnostih.⁵

Kmalu so dijaki dobili v stalno uporabo travnik v mariborskem Ljudskem vrtu, ki so ga preuredili v svoje pravo nogometno igrišče. Veliko težav jim je pri tem povzročalo takratno mariborsko olepševalno društvo (*Verschönerungsverein*), ki jim ni dovolilo posekati vseh dreves na travnati površini, predvideni za igranje nogometa. Društvu je med drugim uspelo doseči, da dijaki niso smeli posekati velike platane na sredini travnate površine. Dijaikom tako ni preostalo nič drugega, kot da tekme igrajo na travniku, katerega osrednji prostor je zasedala ogromna platana. To je pripeljalo do številnih komičnih situacij; anekdota pravi, da je bila prav platana pogosto najtežji nasprotnik obeh moštev, ki sta se znašli na igrišču.⁶

Ob Marburger Sportvereinigung so v Mariboru kmalu začeli nastajati tudi številni drugi »divji« nogometni klubi. Eden izmed njih je kmalu dobil jasno organizacijsko strukturo in postal prvi mestni tekmelec Sportvereinigunga; to je bilo moštvo »Rote Elf«, ki je združevalo nekaj odličnih mariborskih nogometašev (Kern, Matschek in Toplak). Klubsko igrišče je bilo za tedanje Osnovno šolo kolonije Državnih južnih železnic v Mariboru.⁷

⁵ »Fussball einst und jetzt«, *Marburger Zeitung*, št. 1, 1. 1. 1936, str. 8 (v nadaljevanju: »Fussball einst und jetzt«).

⁶ Prav tam; »Der Marburger Sportverein«, *Marburger Zeitung*, št. 133, 5. 10. 1910, str. 5.

⁷ »Fussball einst und jetzt«.

Slika 1: Izvorni grb znamenite mariborske rdeče enajsterice – SK Rote Elf.

Vir: Arhiv avtorja

Nedolgo za ustanovitvijo znamenite mariborske *rdeče enajsterice* je skupina mariborskih trgovcev nemške narodnosti ustanovila Kaufmännische Fußballklub. V njem je imel glavno besedo Franz Rueß, ki so se mu pridružili še prihodnji klubske člani Rat, Urleb, Peinhaupt, Hernet, Weißberger in Motika. Vsa ta imena lahko kasneje najdemo med ustanovnimi člani SV Rapida, zato lahko moštvo Kaufmännische Fußballklub upravičeno štejemo za predhodnika osrednjega kluba mariborskih Nemcev med obema vojnama, Sportvereinigung Rapid. Klubske članstvo je že v prvem letu delovanja občutno naraslo, vendar idila v klubu ni trajala dolgo; skupina klubskih članov pod vodstvom mariborskega frizerskega mojstra Tautza je kmalu sklenila ustanoviti nov klub z imenom Sportklub Merkur, s seboj pa so odpeljali tudi veliko večino najboljših igralcev ekipe Kaufmännische Fußballklub. Novoustanovljeni klub je takoj po nastanku dobil v uporabo tudi igrišče na nekdanjem vojaškem vadbišču v bližini Ljudskega vrta, kasneje pa je nekaj časa tekme igral tudi na velikem travniku za Križevim dvorom.⁸

To je pomenilo velik padec kakovosti nogometne igre tako pri Kaufmännische Fußballklubu kot tudi pri Sportklub Merkur. Vodstvo Merkurja je kmalu uvidelo, da tako klubske delovanje nima prihodnosti; leta 1912 sta se zato združila Sportklub Merkur in prvi mariborski nogometni klub Marburger Sportvereinigung. Nastal je nov klub z imenom Deutsche Sportklub, ki je združeval praktično vse najboljše mariborske nogometaše tistega časa. Klub je svoj zgodovinski uspeh dosegel že v prvi sezoni delovanja, ko so Mariborčani v premiernem nastopu v neuradnem štajerskem regijskem nogometnem prvenstvu (*Steirische Provinzmeisterschaft*) osvojili prvo mesto. Leta 1914 je klub dosegel tudi zmago proti osrednjima graškima nogometnima kluboma, SK Sturm in Grazer Athletik Klubu (G. A. K.), pri tem pa je treba poudariti, da je bil kapetan in najboljši igralec moštva kasnejši ustanovitelj mariborskega S. K. Korotana Karl Rovšak. Trofejno moštvo Deutsche Sportkluba je v tem obdobju igralo v postavi Friedau, Unterrichter, Rovšak, Motika, Findeisen, Löschnigg, Resch, Krauß, Weißenberger, Thalmann, Glawatsch in Weiß. Zmage proti SK Sturm in G. A. K.-u so bile tudi zadnji večji uspehi

⁸ Prav tam.

v klubski zgodovini, saj je začetek prve svetovne vojne za štiri leta prekinil vsako nogometno aktivnost v Mariboru, Deutsche Sportklub pa je zato prenehal delovati.⁹

SPORTVEREINIGUNG RAPID, TRDNJAVA MARIBORSKEGA NEMŠTVA

Nogometna pot tega mariborsko-nemškega nogometnega velikana se začneja konec leta 1918, ko so se pojavile prve ideje o ustanovitvi novega, osrednjega nogometnega kluba mariborskih Nemcev. Ideja je bila izpeljana marca 1919, ko je bila na pobudo Franza Rueßa, Emila Sorka, Pepa Hwaletza in Rainerja Glaserja organizirana ustanovitvena skupščina. V začetni fazi delovanja je bil najprizadevnejši Franz Rueß, ki je tudi kot prvi opravljal funkcijo klubskega predsednika. Bil je najzaslužnejši, da je bil klub takoj po ustanovni skupščini registriran pri lokalnih oblasteh, prav tako pa je tudi poskrbel, da je bil ob ustanovitvi Jugoslovanske nogometne zveze v Zagrebu leta 1919 Rapid eden prvih klubov, ki so pristopili k novonastali organizaciji. Franz Rueß je veliko pozornosti namenjal tudi popravljanju skrhanih odnosov med slovenskimi in nemškimi športnimi delavci na Slovenskem, ki so nastali ob prvi svetovni vojni. Rueß se je sicer po letu dni umaknil s predsedniškega mesta, a je vse do leta 1922 sprejemal vse pomembnejše klubske odločitve. Njegov naslednik je bil dr. Walter Thalmann.¹⁰

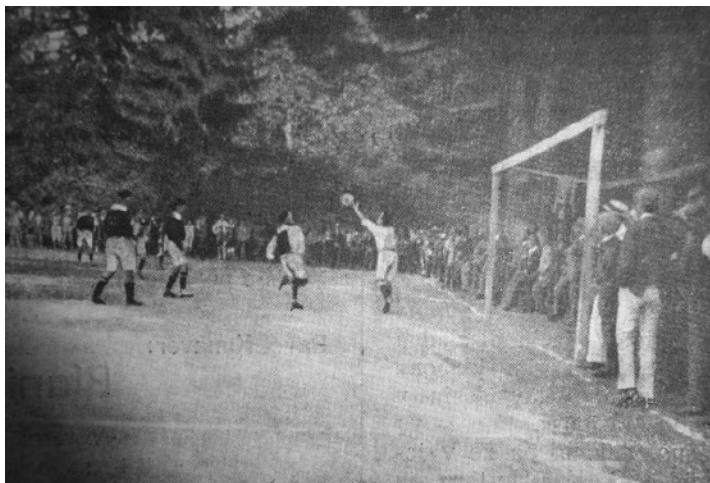
Čeprav so klubski člani prihajali z vseh koncev mesta, je bila zibelka klubskega delovanja na začetku v mariborski industrijski mestni četrti Melje, kjer so si *rapidovci*, med mariborskimi Nemci bolj znani kot *Rapidler*, uredili nogometno igrišče na nekdanjem vojaškem vadbišču meljske domobranske vojašnice. To je bilo izredno majhno igrišče, zato so *rapidlerji* tam zgolj trenirali, tekme pa so igrali na tezenskem vojaškem vadbišču. Že leta 1919 se je med klubskim vodstvom začela porajati ideja o ponovni ureditvi nekdanjega nogometnega igrišča Deutsche Sportkluba v Ljudskem vrtu, ki je bilo med prvo svetovno vojno zelenjavni vrt. Januarja 1920 je novi klubski predsednik dr. Walter Thalmann¹¹ z mariborskimi mestnimi oblastmi sklenil pogodbo za desetletni najem igrišča v Ljudskem vrtu. Po temeljiti preureditvi je bilo igrišče – ob nastopu pihalnega orkestra Južnih železnic pod dirigentsko palico

⁹ Prav tam.

¹⁰ »Zehn Jahre Sportklub »Rapid«: ein Dezennium sportlich-aufbauender Tätigkeit«, *Marburger Zeitung*, št. 132, 19. 5. 1929, str. 7.

¹¹ »Jahreshauptversammlung der Sportvereinigung Rapid«, *Marburger Zeitung*, št. 17, 22. 1. 1920, str. 2.

Maxa Schönherrja sr. – slavnostno odprto 9. maja 1920 s tekmo proti ljubljanskemu Slovanu (SV Rapid: SK Slovan 2:4).¹²

Slika 2: Utrinek s tekme med SV Rapidom in SK Slovanom ob otvoritvi igrišča v Ljudskem vrtu 9. maja 1920. Vir: *Sport*

Leta 1921 so *rapidlerji* kot prvi mariborski klub odpotovali na odmevno 16-dnevno turnejo po Bosni in Hercegovini ter Dalmaciji, kjer so odigrali štiri tekme v Sarajevu in dve v Splitu. Najodmevnejši rezultat so dosegli v Splitu, kjer so s favoriziranim moštvom Hajduka remizirali 1:1.¹³ SV Rapid je bil tudi prvi jugoslovanski nogometni klub, ki je gostoval na Madžarskem; to se je zgodilo aprila leta 1923 z gostovanjem v Kaposvarju, kjer so odigrali dve tekmi (Rapid: Kaposvari Turul Sport Egylet 3 : 6 (3 : 2) in Rapid : M. A. V. Kaposvar 0 : 4 (0 : 2)).¹⁴ V tem obdobju so jedro moštva sestavljali vratar Pepo Goričar, Zeichen, Gerlič, Ferk, Kohout, Baumgartner, brata Emil in Erich Pernat ter Kurzmann.¹⁵

SV Rapid je nase opozoril tudi v prvem organiziranem prvenstvu Ljubljanske nogometne podzveze leta 1920, ko je v konkurenci sedmih klubov

¹² »Eröffnung des Rapid Sportplatzes im Volksgarten«, *Marburger Zeitung*, št. 100, 6. 5. 1920, str. 3; »Rapid – Slovan«, *Marburger Zeitung*, št. 102, 8. 5. 1920, str. 3; »Eröffnung des Rapid Sportplatzes im Volksgarten«, *Marburger Zeitung*, št. 103, 9. 5. 1920, str. 3; »Die Eröffnung des Rapid Sportplatzes im Volksgarten«, *Marburger Zeitung*, št. 104, 11. 5. 1920, str. 3.

¹³ »Turneja mariborskega Rapida«, *Sport*, št. 16, 15. 4. 1921, str. 126; »Turneja mariborskega Rapida«, *Sport*, št. 18, 29. 4. 1921, str. 142.

¹⁴ »Rapid in Ungarn«, *Marburger Zeitung*, št. 77, 6. 4. 1923, str. 3.

¹⁵ »Zehn Jahre Sportklub »Rapid«: ein Dezennium sportlich-aufbauender Tätigkeit«, *Marburger Zeitung*, št. 132, 19. 5. 1929, str. 7.

(SK Ilirija, SV Rapid, SK Slovan, SK Hertha, Athletik SK, SK Rote Elf, I. SSK Maribor) osvojil odlično drugo mesto.¹⁶ Črno-modri so v tej sezoni nastopali v sestavi: Karl Bischof, Josef Baumgartner, Ernst Frankl, Josef Goritschan, Karl Glaser, Karl Gerlitsch, Franz Glaser, Viktor Kriwetz, Erich von Koschin, Hans Kitzwardey, Franz Löschnigg, Paul Lederer, Leo Musek, Erwin Pernat, Emil Pernat, Albin Sajowiz, Johann Schrott, Bogomir Sautitsch, Josef Schubernig, Max Spanner, dr. Walter Thalmann, Viktor Urf, Josef Wogrin, Ferdinand Wratschko, Hermann Wratschko, Hugo Wind, Rudolf Zeichen in Arist Zunkovic.¹⁷

Slika 3: Utrinek s tekme med SV Rapidom in SK Ilirijo 29. marca 1921. Rapidlerji nastopajo v značilnih črno-modrih črtastih majicah. Vir: *Sport*

Rapidlerji so nekaj sezon (1921–1924) preživeli v senci mestnega tekmeca 1. SSK Maribora, nato pa ponovno utrdili svoj položaj enega najboljših klubov na tem prostoru. Pri tem velja izpostaviti predvsem nastope črno-modrih na prvenstvenih tekmovanjih Ljubljanske nogometne podzveze v letih 1925 in 1926, v katerih je SV Rapid na koncu zasedel visoko drugo mesto. V obeh primerih se je za pretrd oreh za mariborske črno-modre izkazala ljubljanska Ilirija.¹⁸

¹⁶ »Ilirija : Rapid 6 : 0 (2 : 0)«, *Sport*, št. 24, 27. 11. 1920, str. 7.

¹⁷ »Vom Nogometni savez Ljubljana«, *Marburger Zeitung*, št. 128, 11. 6. 1920, str. 3.

¹⁸ »Stand der Meisterschaftstabelle der 1. Klasse in Slowenien«, *Marburger Zeitung*, št. 112, 19. 5. 1925, str. 3; »Aus der Sportwelt: der Kampf um den Meistertitel von Slowenien: SK Ilirija schlägt S.V. Rapid überlegend mit 6 : 1«, *Marburger Zeitung*, št. 138, 22. 6. 1926, str. 4.

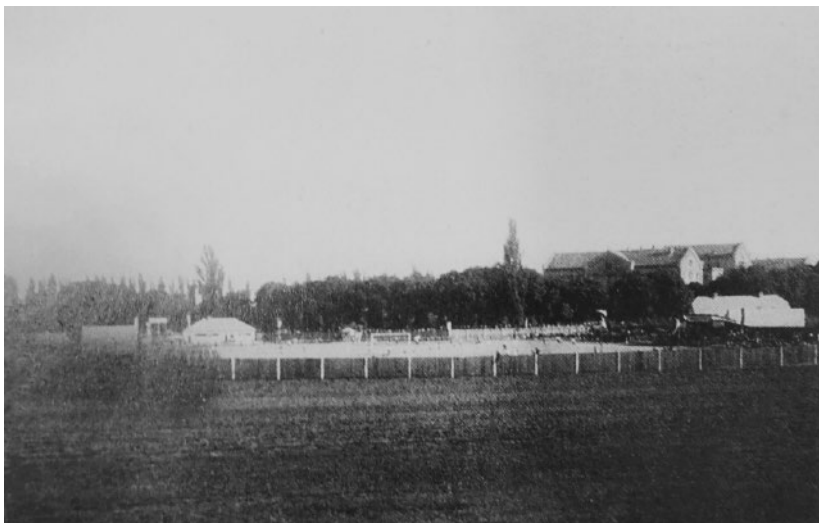
Leto 1927 je prineslo nov mejnik v razvoju kluba – selitev v novozgrajeni športni kompleks na Poljanah. Zakaj so leta 1927 *rapidlerji* odšli iz Ljudskega vrta, ni popolnoma jasno. Klub je imel z mestno občino trdno najemno pogodbo za deset let, zato pravne podlage za selitev ni bilo. Po eni od različic zgodbe naj bi *rapidlerji* Ljudski vrt zapustili zato, ker je bilo igrišče relativno majhno – to je onemogočalo organizacijo večjih nogometnih tekem – prav tako pa ni imelo atletske steze, ki je bila v tistih časih nujna za obstanek katerega koli športnega društva. Drugi viri pa navajajo, da naj bi bila za izgubo igrišča kriva tedanja mestna oblast na čelu z županom dr. Josipom Leskovarjem, ki naj bi v Rapidu, takrat že glavni trdnjavi nemštva v mestu, videla vse večjo nevarnost za slovenski nacionalni interes. Selitev iz Ljudskega vrta in velike finančne težave so klub leta 1927 pripeljale tik pred razpad. Med letoma 1919 in 1927 se je na čelu SV Rapida zamenjalo kar 11 klubskih predsednikov: Josef Hwaletz, Franz Rueß, Wilhelm Weiß, dr. Fritz Scherbaum, Rupert Jeglitsch, dr. Wilhelm Neuner, dr. Hans Groß, dr. Walter Thalmann, Heinz Jäger, Ernst Eylert in Roman Pelikan. To pa kaže na to, da znotraj kluba ni bilo vse tako, kot bi moralo biti.¹⁹

Toda črni scenarij se na koncu ni uresničil; največ zaslug za to, da moštvo Rapida leta 1927 ni pristalo na smetišču slovenske nogometne zgodovine, se lahko pripiše takratnemu klubskemu predsedniku dr. Ottu Blankeju. Januarja 1927 izvoljeni predsednik se je v klubsko zgodovino vpisal kot najuspešnejši klubski predsednik, ki je na čelu *rapidlerjev* ostal vse do ukinitve kluba ob koncu druge svetovne vojne. Tako je na pobudo dr. Blankeja pet klubskih članov, ki so želeli ostati anonimni, prispevalo denar za nakup zemljišča na Poljanah v mestni četrti Studenci. To je bilo zemljišče nasproti mariborske Kadetnice, kjer je danes Atletski stadion Poljane. Klubsko vodstvo – pri gradnji naj bi sodelovali prav vsi klubski člani, od predsednika do najmlajših članov – je nato v manj kot letu dni zgradilo za tiste čase izredno moderen športni kompleks s stavbo klubske uprave, slačilnicami, kopalnicami, atletsko stezo za trening in tekmovalno atletsko stezo, osrednji objekt športnega kompleksa SV Rapida pa je predstavljalo nogometno igrišče z montažno leseno tribuno. Športni kompleks je bil slovesno odprt 8. septembra 1928 s tekmo proti ljubljanski Iliriji (poraz s 5 : 3)²⁰ in mestnim tekmeccem I. SSK

¹⁹ »Zehn Jahre Sportklub »Rapid«: ein Dezennium sportlich-aufbauender Tätigkeit«, *Marburger Zeitung*, št. 132, 19. 5. 1929, str. 8; »Was deutsch war, gehörte zu Rapid«, *Marburger Zeitung*, št. 162–163, 10.–11. 6. 1944, str. 5.

²⁰ »Ilirija: Rapid 5:3 (3:1)«, *Marburger Zeitung*, št. 217, 10. 9. 1928, str. 4.

Mariborom (poraz s 4:1)²¹.²² Sportvereinigung Rapid je bil po letu 1927 tudi edini nemški nogometni klub, ki je še deloval na območju Maribora.²³

Slika 4: Igrišče SV Rapida na Poljanah. Vir: Arhiv ŽŠD Železničar.

Dr. Blanke se je zavedal, da je kontinuiteta vodstva ključna za zagotavljanje nadaljnega uspeha, zato je skrbel, da je bil vseskozi obkrožen z isto vodstveno ekipo. To so poleg njega sestavljali še njegov namestnik dr. Franz Brandstetter, prvi klubski operativec Josef Pirich, knjigovodja Ernst Frankl in blagajnik Hermann Höfer, ekipa pa je z manjšimi spremembami ostala na svojih položajih vse do konca druge svetovne vojne. Klub se je tako kmalu po selitvi na Poljane ponovno zavihtel na položaj enega najboljših in najbolj organiziranih nogometnih klubov na območju slovenskih dežel, ta status pa je ohranil vse do svojega konca. Klub je poleg nogometa začel dosegati izredno dobre rezultate še v atletiki, tenisu in zimskih športih, za kar so bili s svojim predanim delom najzaslužnejši klubski člani Josef Kasper, Erich Peteln, August Amon, Fritz Felber, Karl Hitzl, Sepp Holzinger, dr. Erwin Jettmar, Mundi Holer,

²¹ »Maribor:Rapid 4 : 1 (1 : 1)«, *Marburger Zeitung*, št. 217, 10. 9. 1928, str. 4.

²² »Sportplatzeroöffnung der SV Rapid«, *Marburger Zeitung*, št. 216, 8. 9. 1938, str. 7; »Feierliche Eröffnung des neuen Rapid Sportplatzes: eine Reihe von sportlichen Ereignissen«, *Marburger Zeitung*, št. 217, 10. 9. 1928, str. 4.

²³ »Was deutsch war, gehörte zu Rapid«, *Marburger Zeitung*, št. 162–163, 10.–11. 6. 1944, str. 5 (v nadaljevanju: »Was deutsch war, gehörte zu Rapid«); Arhiv Jugoslavije, fond FSJ, škatla K-110 (Slovenija), Fudbalski savez Jugoslavije, Nogometna podzveza Maribor, str. 1–2 (v nadaljevanju: Fond FSJ, 50-Godišnjica Fudbalskog saveza Jugoslavije, Slovenija, Nogometna podzveza Maribor).

Reinhold Jeglitsch, Felix Büdefeldt, ing. Ernst Eylert, dr. Hermann Böcher in dr. Otto Badl.²⁴

Rapidlerji so imeli skozi zgodovino v svojih vrstah tudi nekaj izjemnih posameznikov, ki so zaznamovali slovensko nogometno dogajanje med obema vojnama; za največjo klubsko nogometno legendo lahko označimo Josefa Barlowitscha, ki je v bogati nogometni karieri odigral neverjetnih 400 tekem v črno-modrem dresu Rapida. Med klubske velikane lahko štejemo tudi Oskarja Kurzmana z 250 odigranimi tekmami, Alfonsa Pelka s prav tako 250, Viktorja Seiferta in Hansa Tergletza z 200, Josefa Futschkerja s 150, Juliusa Klipstätterja s 125 ter Maxa Bröckla, Erwina in Emila Pernata, Valentina in Matthiasa Löschnigga, Ervina Bäumela, Alberta Wenko, Franza Hardinko, Ericha Flacka, Herija Bödendorferja, Vinzenza Widowitscha, Hansija Pischofa in Augusta Antolitschitscha, ki so zbrali vsak po 100 nastopov v dresu Sportvereinigung Rapida.²⁵

Slika 5: Moštvo SV Rapida ob koncu dvajsetih let. Vir: *Ilustrirani Slovenec*.

Zanimivo zveni podatek, da je po šestoaprilskih dogodkih – ko je bila večina slovenskih športnih društev ukinjenih, nemških pa reorganiziranih – na območju slovenskih dežel samo mariborski Rapid ostal nedotaknjen. Posamezni viri navajajo, da naj bi pokrajinski vodja NSDAP, dr. Siegfried Uiberreiter, že prvi dan po prihodu v Maribor na sestanku z najožjimi sodelavci med drugim tudi izjavil: »*Rapid bo ostal nedotaknjen kot nagrada za vse storjeno v preteklosti*« (»*Rapid bleibt bestehen als Anerkennung für das Geleistete*«), klub pa je bil nato neposredno vključen v Štajersko domovinsko zvezo. Vse do konca druge svetovne vojne, ko je z nemškim umikom iz Maribora

²⁴ »Was deutsch war, gehörte zu Rapid«.

²⁵ Prav tam.

tudi uradno prenehal delovati, je uspešno nastopal v tekmovalnih sistemih Tretjega rajha.²⁶

Mariborski Rapid tako pooseblja premalokrat omenjeno, a zelo pomembno vlogo, ki so jo imeli mariborski Nemci v slovenskem nogometnem dogajanju med obema vojnoma. Sportvereinigung Rapid je bil morda celo tisti ključni element, ki je mariborske Nemce povezoval v boju proti po njihovem mnenju neupravičeni »slovanizaciji« Maribora. O tem, kako velik pomen je za mariborske Nemce imel, pa lahko še najbolje razberemo iz naslova v *Marburger Zeitung*, ki je ob 25-letnici društva leta 1944 zapisal: »Kar je bilo v mestu nemškega, je pripadalo Rapidu« (»Was deutsch war, gehörte zu Rapid«).²⁷

Slika 6: Značka z grbom SV Rapida. Vir: arhiv avtorja.

Sportvereinigung Rapid pa ni bil edini nemški nogometni klub v Mariboru; približno sočasno je začela delovati tudi SK Hertha. Klub je v svojih vrstah združeval nekoliko liberalneje usmerjene mariborske Nemce, ki so želeli svojo nogometno dejavnost gojiti ločeno od – po njihovem mnenju – konservativnejšega okolja, v katerem je deloval SV Rapid. Moštvo SK Herthe je svoje tekme sprva igralo na tezenskem vojaškem vadbišču (*Sportplatz Thesen*),²⁸ po ureditvi Rapidovega igrišča (*Sportplatz Rapid im Volksgarten*) v Ljudskem vrtu pa je svojo dejavnost tja preselila tudi Hertha.²⁹ Iz priimkov verificiranih igralcev Herthe na prvenstvu Ljubljanske nogometne podzveze za leto 1920 – to je bilo tudi edino, v katerem je moštvo SK Herthe nastopilo in osvojilo končno četrto mesto – lahko razberemo, da so v moštvu igrali tudi nekateri Slovenci: Walter Blasina, Franz Dovecar, Eduard Dovecar, Fritz Dolinschek, Franz Friedan, Rudolf Ferk, Walter Hobacher, Eduard Hoibecker, Ludwig Herko, Karl Kogai, Oskar Kurzmann, Anton Kurzmann, Josef Modic, Anton Osebek, Leo Parzer, Ivan Purgay, Heinrich Pecharda, Franz Rudl, Ladi Skrabar, Emil Skrabar, Rolf Stauber, Hermann Schramm, Alois Schuster, Max Wagner, Karl Wogrinetz, Alois Wratschko in Heinrich Vivat.³⁰ Kot najbolj-

²⁶ Marjan Žnidarič, »Kratek pregled narodnoosvobodilnega gibanja v Mariboru v zadnjih tednih okupacije«, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 56, št. 1 (1985), str. 3–16.

²⁷ »Was deutsch war, gehörte zu Rapid«, *Marburger Zeitung*, št. 162–163, 10–11. 6. 1944, str. 5.

²⁸ »Sport«, *Marburger Zeitung*, št. 104, 11. 5. 1920, str. 3.

²⁹ »Nogomet«, *Sport*, št. 5, 24. 7. 1920, str. 7.

³⁰ »Vom nogometni savez Ljubljana«, *Marburger Zeitung*, št. 128, 11. 6. 1920, str. 3.

šega igralca v kratki zgodovini SK Herthe lahko označimo vratarja Friderika »Fritza« Dolinschka (*Fritz Dolinschek*). Ob Stanetu Pelanu, vratarju ljubljanske Ilirije, se je izkazal kot najboljši vratar na tem prostoru, ki je bil velikokrat ključni člen bogatenja točkovnega računa SK Herthe na prvenstvenih tekmah. Dolinschek je bil prav tako uvrščen v prvo mariborsko reprezentančno moštvo, ki se je 11. avgusta 1920 na prijateljski tekmi v Ljubljani – to je bilo prvo prijateljsko srečanje reprezentanc obeh mest – pomerilo z ljubljanskimi kolegi in izgubilo s 3:1 (3:0).³¹ Po razpadu SK Herthe leta 1921 je Fritz Dolinschek kariero nadaljeval pri moštvu SV Rapida.³²

O klubu obstaja relativno malo podatkov; vemo le, da je uprava večinoma sestankovala v gostilni Senica v takratni Tattenbachovi ulici 5 v Mariboru (danes Ulica Kneza Koclja), ki je predstavljala tudi neke vrste »sedež« klubske uprave. Gostilna je bil približno tam, kjer danes stoji stavba Elektra Maribor. Prav tako ne obstaja veliko podatkov o tem, zakaj je prišlo do razpustitve kluba. V številki *Marburger Zeitung* z dne 1. marca 1921 lahko zasledimo poziv vsem članom SK Herthe na izredni občni zbor,³³ že 5. marca pa je isti časnik objavil skopo poročilo o tem, da je bil klub razpuščen.³⁴ Podobno objavo najdemo tudi v tedniku *Sport*.³⁵ Kratek življenjski rok kluba se lahko pripiše predvsem dejstvu, da na mariborskem nogometnem zemljevidu preprosto ni bilo prostora za še en kakovosten nemški nogometni klub. Večina igralcev je po razpustitvi kluba prestopila k SV Rapidu, manjši delež pa k I. SSK Mariboru.³⁶

Leta 1919 je svoje delovanje kot edini predvojni mariborski nogometni klub obnovila tudi znamenita *rdeča enajsterica*, SK Rote Elf, ali, kot so jih pogosto naslavljali slovenski časniki, *SK Rdeča 11*.³⁷ Klub je tudi po obnovitvi delovanja ostal zvest svojim predvojnim načelom; *Rdečih 11* ni bil nacionalno obarvan klub, usmerjen je bil avstromarksistično – to je bila prevladujoča oz. uradna delavska smer v nekdanji Avstro-Ogrski – zaradi česar ga lahko upravičeno štejemo tudi za prvi delavski nogometni klub na območju slovenskih dežel. SK Rote Elf je v svojih vrstah združevala tako nemške kot slovenske nogometaše. To lahko razberemo tudi iz prvega verificiranega igralskega kadra *Rdečih 11* pri Ljubljanski nogometni podzvezi: Josef Aichmayer, Stefan Achtermann, Franz Bergmann, Hans Cerjak, Anton Engler, Hermann Folger, Franz Ferenz, Franz Slawitsch, Fritz Hoidecker, Franz Herzog, Max

³¹ »Reprezentance Ljubljana:Maribor 3:1 (3:0)«, *Sport*, št. 8, 14. 8. 1920, str. 2–3.

³² »Nogomet«, *Sport*, št. 19, 6. 5. 1921, str. 150.

³³ »Sportklub Hertha«, *Marburger Zeitung*, št. 48, 1. 3. 1921, str. 2.

³⁴ »Der Sportklub Hertha hat sich aufgelöst«, *Marburger Zeitung*, št. 52, 5. 3. 1921, str. 2.

³⁵ »Sportni klub Hertha Maribor«, *Sport*, št. 12, 18. 3. 1921, str. 96.

³⁶ »Mariborska Hertha«, *Sport*, št. 12, 18. 3. 1921, str. 94.

³⁷ »Nogomet«, *Sport*, št. 16, 15. 4. 1921, str. 142.

Jenissy, Wilhelm Jelowitz, Franz Kossi, Theodor Kirchner, Josef von Medved, Fritz Matschek, Paul Pasetzky, Karl Popp, Franz Pflügel, Hans Steiner, Rudolf Schori, Engelbert Tomatin, Hans Widmayer, Eduard Zabnik, Miroslav Geier, Alfred Geier, Eduard Kos, Franz Kopschitz, Alex Nemeč, Franz Nemeč, Karl Novschak, Josef Radolitsch, Alfred Koß, Eduard Kaspar, Josef Krebs, Leopold Benesch in Otto Luscher.³⁸ *Rdeči 11* so leta 1920 s tekmo proti ljubljanskemu SK Slovanu tudi slovesno odprli obnovljeno igrišče Kreuzhofwiese; to je bil velik travnik poleg Križevega dvora na Ruški cesti 45 – tik ob desnem bregu reke Drave, kjer je pred prvo svetovno vojno kratek čas svoje tekme igral tudi Sportklub Merkur – v Mariboru.³⁹ *Rdeča enajsterica* je trenirala in tudi igrala manj pomembne tekme na igrišču ob Križevem dvoru (*Sportplatz Kreuzhofwiese*), pomembnejše in bolj obiskane tekme pa so odigrali na večjem, Rapidovem igrišču v Ljudskem vrtu (*Sportplatz Rapid im Volksgarten*).⁴⁰ Kot najboljšega igralca v klubski zgodovini lahko označimo izjemnega strelca Rudolfa Winklerja. Bil je resnično izjemen napadalec, kapetan moštva in najbolj priljubljen nogometaš *rdeče enajsterice*, ki je zadetke dosegal skoraj na vsaki tekmi, velikokrat tudi po dva in več.⁴¹

Slika 7: Moštvo SK Rote Elf pred tekmo proti SK Slovanu leta 1920. *Rdečih 11* nastopajo v značilnih rdeče-belih majicah z veliko črko R na prsih. Vir: *Arhiv ND Slovan*.

SK Rote Elf je bila sicer dobro organiziran klub, a ker je avstomarksi- zem v kraljevini popolnoma izgubil svoj smisel, je vseskozi trpel hudo krizo identitete, v svoje vrste pa je sčasoma vse težje privabljal tudi nogometaše iz delavskih vrst, saj so takrat že začeli nastajati tudi prvi jugoslovanski delavski

³⁸ »Vom Nogometni savez Ljubljana«, *Marburger Zeitung*, št. 128, 11. 6. 1920, str. 3.

³⁹ Peter Birsa, »Prijateljsko prepričevanje«, v: *NK Slovan 1919–1969*, ur. Milivoj Tasič (Ljubljana 1969), str. 17–18.

⁴⁰ »Sport«, *Marburger Zeitung*, št. 105, 12. 5. 1920, str. 3.

⁴¹ »Prvenstvena tekma Rote Elf:Maribor 8:3 (4:1)«, *Sport*, št. 8, 14. 8. 1920, str. 8.

nogometni klubi (npr. SK Svoboda). Vodstvo *Rdečih 11* je problem poskušalo rešiti tako, da je klub maja 1921 preimenovalo v M. A. K. (*Marburger Athletik Klub* ali *Mariborski atletski klub*),⁴² vendar tudi ta poteza ni pripomogla k večji prepoznavnosti kluba v slovenskem nogometnem prostoru in k večjemu zanimanju Mariborčanov zanj. M. A. K. je vztrajal do konca jesenskega dela prvenstva Ljubljanske nogometne podzveze za sezono 1922–1923, nato pa je izstopil iz tekmovanja in zaključil svoje delovanje.⁴³

Mariborski Nemci, zbrani okoli Sportvereinigung Rapida, so avgusta leta 1920 ustanovili še en klub z imenom Sportvereinigung Vesna.⁴⁴ To je bil neke vrste satelitski klub SV Rapida, s pomočjo katerega so si *rapidlerji* hoteli zagotoviti večji vpliv v Ljubljanski nogometni podzvezi. Prvi in hkrati edini igralski kader Sportvereinigung Vesne, verificiran pri Ljubljanski nogometni podzvezi, so sestavljali Peter Anrather, Jože Barlovič, Jože Breznik, Rihard Bibič, Ivan Czaszar, Friderik Czaszar, Ivan Fak, Alfred Kramberger, Ludvik Kobont, Pavel List, Karol Mihelič, Ub Nasimbeni, Stefan Pollak, Viktor Rojko, Leo Strauss, Rudolf Višnovič, Hermann Wratschko, Ottmar Wicher in Ludvik Zelnik.⁴⁵ Klub je bil zaradi svoje vloge že na začetku obsojen na neuspeh. V slabem letu dni delovanja si je izbral članstvo v Ljubljanski nogometni podzvezi,⁴⁶ nastopal pa je tudi v drugorazrednem tekmovanju mariborskega okrožja. *Rapidlerji* so kmalu uvideli, da pomeni financiranje še enega nogometnega kluba v mestu (kljub dobremu finančnemu stanju SV Rapida v tem obdobju) prevelik finančni zalogaj. Tako so ga po slabem letu delovanja razpustili, glavnina igralcev pa se je vrnila v matični SV Rapid.⁴⁷

Za konec naj omenim, da je v Mariboru leta 1924 začel delovati tudi nogometni klub trgovskih delavcev T. S. K. Merkur. Združeval je predvsem premožnejše trgovce nemške narodnosti, delovati pa je prenehal že leta 1927.⁴⁸ Iz razpoložljivih virov sicer ni mogoče razbrati narodnostne sestave klubskih članov, a lahko zaradi dejstva, da je večina igralcev po razpustitvi kluba prestopila k SV Rapidu, sklepamo, da so klubsko jedro sestavljali Nemci in nemško misleči športniki.⁴⁹

Nemška športna društva v Mariboru med svojim obstojem morda niso dosegla kakšnih večjih uspehov na nogometnih zelenicah, a vendarle posebejajo

⁴² »Službene objave«, *Sport*, št. 20, 13. 5. 1921, str. 160.

⁴³ Stepišnik, *50 let ustanovitve vodstvene nogometne organizacije na Slovenskem*, str. 22.

⁴⁴ »Nogomet«, *Sport*, št. 12, 11. 9. 1920, str. 8.

⁴⁵ »Ljubljanski nogometni podsavez«, *Sport*, št. 5, 24. 7. 1920, str. 7.

⁴⁶ »Službene objave«, *Sport*, št. 25, 11. 12. 1920, str. 8.

⁴⁷ »Sportvereinigung Vesna Maribor«, *Sport*, št. 14, 1. 4. 1921, str. 112.

⁴⁸ Fond FSJ, 50-Godišnjica Fudbalskog saveza Jugoslavije, Slovenija, Nogometna podzveza Maribor, str. 1.

⁴⁹ »Was deutsch war, gehörte zu Rapid«.

v podzavesti Mariborčanov prisotno, a nikoli natančneje predstavljeno pionirsko vlogo Nemcev v razvoju nogometne igre na območju slovenskih dežel, ki so že dobro desetletje pred Evgenom Betettom, Adolfom »Dolfejem« Vadalom in ostalo družčino orali nogometno ledino na tem prostoru.

VIRI IN LITERATURA

Arhivski viri

Arhiv Jugoslavije, fond FSJ, škatla K-110 (Slovenija), Fudbalski savez Jugoslavije, Nogometna podzveza Maribor.

Časniki

Marburger Zeitung, Maribor

Grazer Volksblatt, Graz

Sport, Ljubljana

Ilustrirani Slovenec, Ljubljana

Literatura

Peter Birsa, Prijateljsko prepričevanje, v: *NK Slovan 1919–1969*, ur. Milivoj Tasić (Ljubljana 1969), str. 17–18.

Mario Rieger, *Album nogometnih klubova Jugoslavije*, Pučki nakladni i tiskovni zavod »Zvono«, Zagreb, 1925.

Drago Stepišnik, *50 let ustanovitve vodstvene nogometne organizacije na Slovenskem*, Nogometna zveza Slovenije, Ljubljana, 1970.

Marjan Žnidarič, »Kratek pregled narodnoosvobodilnega gibanja v Mariboru v zadnjih tednih okupacije«, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 56, št. 1 (1985), str. 3–16.

THE PIONEERING ROLE OF GERMANS IN ORGANIZED FOOTBALL AND GERMAN FOOTBALL CLUBS IN MARIBOR

Summary

Following the example of Ljubljana and Celje, the first German unofficial football clubs in Maribor were established at the turn of the century. Children mostly played football with footballs made of rags (*Fetzenball*) and most were unfamiliar with the rules of the game. Inspired by the stories about successful football clubs in Graz, Vienna, Klagenfurt and in Celje, the Germans from Maribor soon became so eager about the game that they decided to establish their own football club in 1908: the Marburger Sportvereinigung club. In addition to Marburger Sportvereinigung, other unofficial football clubs soon followed. At the end of March 1919, Franz Rueß, Emil Sorko, Pep Hwaletz and Rainer Glaser initi-

ated the establishment of another central football club of the Germans of Maribor entitled Sportvereinigung Rapid. The *Rapidlers* soon became one of the best clubs in the region. The results of the *black-and-blues* that stood out were the results in the Ljubljana Football Sub-association championships in 1925 and 1926, when SV Rapid was vice-champion. Ilirija from Ljubljana proved too strong for the *black-and-blue* team from Maribor in both years. Rapid from Maribor thus impersonates the overlooked but significant role that the Maribor Germans played in Slovenian football during the world wars. Sportvereinigung Rapid possibly even was the key element that connected the Maribor Germans in the fight against what they considered the *slovanization* of Maribor. German sporting clubs in Maribor may not have achieved exceptional results in football; however, in the sub-conscious of the people of Maribor, they represent the pioneering role of Germans in the development of football in Slovenian territory over a decade before Evgen Betetto, Adolf "Dolfe" Vadnal and others.

DIE PIONIERROLLE DER DEUTSCHEN BEIM ORGANISIERTEN FUSSBALLSPIELEN IN MARIBOR/MARBURG UND DEUTSCHE FUSSBALLVEREINE IN MARIBOR/MARBURG

Zusammenfassung

Ähnlich wie in Ljubljana/Laibach und Celje/Cilli entstanden um die Jahrhundertwende auch in Maribor/Marburg deutsche inoffizielle Fußballvereine. Kinder spielten Fußball meistens mit einem Ball aus Fetzen (mit sogenanntem *Fetzenball*), die meisten waren mit den Fußballregeln nicht vertraut. Bald war die Begeisterung von Mariborer/Marburger Deutschen wegen der Geschichten über die Erfolge der Grazer, Wiener, Klagenfurter und Celje/Cilli Fußballvereine so groß, dass sie sich entschieden, einen eigenen Fußballverein zu gründen. So wurde im Jahr 1908 der Verein mit dem Namen *Marburger Sportvereinigung* gegründet. Neben der Marburger Sportvereinigung entstanden bald zahlreiche inoffizielle Fußballvereine. Ende März 1919 wurde auf die Initiative von Franz Rueß, Emil Sork, Pep Hwaletz und Rainer Glaser ein neuer zentraler Fußballverein der Mariborer/Marburger Deutschen mit dem Namen Sportvereinigung Rapid gegründet. Die „*Rapidler*“ wurden bald zu einem der besten Vereine in dieser Region. Dabei sind vor allem die Auftritte der *Schwarzblauen* bei Meisterschaftsspielen des Ljubljanaer/Laibacher Fußballsubverbandes in den Jahren 1925 und 1925, als sie zum Schluss den zweiten Platz erreichten, hervorzuheben. In beiden Jahren erwies sich die Ljubljanaer/Laibacher Iliria als zu starker Gegner für die Mariborer/Marburger *Schwarzblauen*. Der Mariborer/Marburger Rapid spielt also eine zu selten erwähnte, jedoch eine sehr wichtige Rolle der Mariborer/Marburger Deutschen im slowenischen Fußballgeschehen zwischen beiden Kriegen. Die Sportvereinigung Rapid war vielleicht sogar das Schlüsselement der Mariborer/Marburger Deutschen in dem Kampf gegen, ihrer Meinung nach, unberechtigter „Slovanisierung“ Maribors/Marburgs. Deutsche Sportvereine in Maribor/Marburg erreichten vielleicht keine großen Erfolge auf den Fußballwiesen, doch sie stellen die im Unterbewusstsein der Mariborer/Marburger präsente, aber nie wirklich dargestellte, Pionierrolle der Deutschen bei der Entwicklung des Fußballspiels in Slowenien, da sie schon mehr als ein Jahrzehnt vor Evgen Betetto, Adolf „Dolfe“ Vadnal und anderen das Fußball-Neuland betreten.